

NAPOMENA UZ OVO IZDANJE

Tekstovi u ovoj knjizi podijeljeni su u tri skupine:

Prvu čine tekstovi recepcijskoga karaktera, jer su nastali kao kritika i komentar prodora bitno drukčijih pogleda na umjetnost od onih koji su dominirali u vrijeme njihova nastanka. Specifičnost je tih tekstova u tome što su napisani prije konkretnih avangardističkih literarnih ostvarenja, pa su zapravo svojevrsni uvod i elaborirana informacija o avangardnoj fronti koja će tek pokazati svoje pravo lice u praksi.

Prethodnica je hrvatske književne *prethodnice* nedvojbeno Janko Polić Kamov, pa nas ne treba čuditi što su mnogi retci posvećeni upravo njemu, i bez obzira na to što se kritičari, barem nakon prvih autorovih ostvarenja, odnose krajnje negativno prema njegovu djelu (Matoš), ili ga pak uzvisuju do neslućenih, profetskih visina (Čerina). Zanimljivo je pritom što je Matoš, kao pripadnik suprotnoga, modernističkog tabora, vrlo jasno prepoznao temeljne odrednice futurizma kao književnog pravca koji pokazuje obilježja cjelovita »sistema«. A žestoki oponent novoj poetici bio je ujedno i njezin prvi pouzdani tumač i glasnogovornik.

Drugu skupinu čini tzv. programski blok, odnosno tekstovi eksplicitnih odrednica *poetike novoga*, u rasponu od poetskih zapisa o futurizmu (Strozzi), programatskih eseja (Donadini), manifesta (Šimić, Krleža, Micić, Poljanski) do programsko-kritičkih eseja (Cesarec) i go-

tovo oslobođene fikcije u službi zorna napatka kako nova umjetnost mora izgledati i zvučati (Aleksić), žanrova čije međusobne granice i preklapanja redovito nije lako raščiniti i kategorički odrediti, kako to već priliči otvorenom i *bjesomučnom* žanrovskom sustavu avangarde.

U poseban programski i žanrovski okvir treba smjestiti fragmente iz korespondencije Janka Polića Kamova, koji je i u ovom kontekstu dobio posebno mjesto.

Budući da intencionalno nije napisao ni jedan tekst koji bi se mogao nazvati programskim, a razmišljanja i poruke što ih je poštom odašiljao svojim najbližima, sadrže mjestimice i eksplicitne poetičke napatke, bilo je posve logično izabrati upravo te dijelove kao početak metapoetskog diskursa hrvatske književne avangarde.

U trećem dijelu sabrani su tekstovi koji su logičan nastavak drugoga dijela, ali su tematski usmjereni prema dramskome žanru, točnije: prema algoritmu stvaranja avangardnoga teatra, njezine upravo scenske dimenzije.

Josip Kulundžić i Kalman Mesarić nametnuli su se kao jedini mogući izbor, prvi zbog svoga sustavnoga teorijskog pogleda, a drugi zbog pragmatičnih programskih zahtjeva.

Ostali se dramatičari u to vrijeme nisu bavili značajnijim programskim i/ili teorijskim radom.

Izabrane tekstove ravnopravno prati i likovni materijal, jer jedni druge uvjetuju, a i zato da bi se dobio koliko-toliko plastičniji uvid u likovni izgled i grafički dizajn hrvatske avangardne časopisne i književne produkcije, odnosno u izgled i dinamiku scenskoga prostora u izvedbama zapaženijih ekspresionističkih drama.

Na kraju, treba spomenuti da su zbog prirode ove Biblioteke, koja je namijenjena najširem krugu čitatelja, neki od uvrštenih tekstova ijekavizirani, ali je leksik ostao autentičan.

I. M.